

Písomný výstup pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Spojená škola Reformovanej kresťanskej cirkvi
4. Názov projektu	Rozvoj gramotností na Gymnáziu Mihálya Tompu Reformovanej kresťanskej cirkvi s vyučovacím jazykom maďarským
5. Kód projektu ITMS2014+	312011W809
6. Názov pedagogického klubu	Čitateľská gramotnosť
7. Meno koordinátora pedagogického klubu	PaedDr. Attila Sebők
8. Školský polrok	I. polrok 2022/2023
9. Odkaz na webové sídlo zverejnenia písomného výstupu	http://tmrg.sk/projekt-oplz/

10. Úvod

Stručná anotácia

Písomný výstup pedagogického klubu Čitateľská gramotnosť je dokument vychádzajúci z potrieb a skúseností členov klubu. Členovia klubu sa zamerali na konkrétne formy a metódy zvýšenia motivácie a efektivity metód čitateľskej gramotnosti. Členmi klubu sú vyučujúci nasledovných predmetov: maďarský jazyk a literatúra, slovenský jazyk, anglický jazyk, nemecký jazyk, dejepis, náboženstvo a geografia. Obsahom stretnutí klubu bola diskusia motivácie žiakov v oblasti čítania, skúsenosti s implementáciou moderných metód na rôznych stupňoch a v rôznych predmetoch.

Kľúčové slová

obsahový a výkonový štandard, čitateľská gramotnosť, čitateľská kompetencia, práca s informáciami, získavanie informácií, metódy a formy, moderné vyučovanie, stratégie, motivácia, výmena skúseností, formy a metódy čitateľskej gramotnosti, čítanie s predvídaním, riadené čítanie, debata s autorom, mesiac kníh, pojmová mapa, vyhľadávanie kľúčových slov, porovnaj – rozlíš, dramatizácia, výstupný test

11. Zámer a priblíženie témy písomného výstupu

Sme si vedomí faktu, že pre dnešný život (a tým aj pre sústavnú prípravu naň) nestačí vedieť čítať, písať a počítať. Čítanie s porozumením je kľúčom k vytváraniu správnych postupov pri objavovaní sveta, v našom svete informačných technológií, kde sme zaplavený informáciami rýchlosť pochopenia textu, orientácia v texte a kritické myslenie pri spracovaní textov je neoddeliteľnou súčasťou učenia sa. Táto kompetencia sa môže odraziť aj v úspešnom budúcom živote našich žiakov. Zámerom našich stretnutí bola výmena dobrej praxe, oboznámenie sa s novými metódami a diskusia o ich možnej implementácii do výchovno-vzdelávacieho procesu našej školy. Odborná diskusia medzi členmi klubu o svojich skúsenostiach, získavanie nových poznatkov v jednotlivých predmetoch, možnosti posilnenia medzipredmetových vzťahov boli neoddeliteľnou súčasťou práce pedagogického klubu.

Témy písomného výstupu:

- I. Vyhodnotenie plánu
- II. Popis témy/problém - Metódy v praxi
- III. Záverečné ustanovenia

I. Vyhodnotenie plánu

Plán práce a stretnutí pedagogického klubu bol naplnený.

II. Popis témy – metódy v praxi

V rámci písomného výstupu pedagogického klubu Čitateľská gramotnosť boli v 1. polroku šk. roku 2022/2023 činnosti klubu rozpracované nasledujúce témy a materiály:

➤ Čítanie s predvídaním

Na prvom stretnutí bola prediskutovaná čitateľská stratégia „Čítanie s predvídaním“ a aktivity, ktoré sa využívajú pri tejto technike. Metóda prepája v krátkych cykloch všetky tri fázy: pred čítaním, počas čítania i po ňom. Spoločný text čítajú žiaci postupne po častiach. K nim vždy každý žiak samostatne predvída, o čom sa bude čítať. Následne svoje predpovede preberú vo dvojici, v skupine, príp. v celej triede (podľa konkrétnej situácie), potom číta a po čítaní si spolu s triedou ujasní, ako sa text rozvíjal a ako sa to zhoduje alebo rozchádza s predpoveďami žiakov. Nejde o žiadne hádanie, ale o podložené vyvodzovania odhadu z

náznakov v texte a z vlastnej čitateľskej a životnej skúsenosti a znalosti. Ciele sú zamerané na rozvíjanie kľúčovej kompetencie žiaka, a to na spôsobilosť k celoživotnému učeniu a na sociálne komunikačné zručnosti, na spôsobilosť tvoriť, prijívať a spracovávať informácie, zručnosť vyhľadávať a odosielať informácie, spôsobilosť formulovať svoj názor a argumentovať, a na rozvíjanie čitateľskej gramotnosti.

Rámcový program a úlohy s danou metódou boli vypracované tak, aby sa mohli využívať na hodinách zemepisu, dejepisu, nemeckého/anglického/maďarského a slovenského jazyka.

➤ **Riadené čítanie**

Riadené čítanie je čítanie riadené pokynmi, ktoré sa zameriava na aktívne zapojenie žiakov do procesu čítania, aktivizuje ich ku kritickej reflexii. Hlavným zámerom tohto postupu je sprevádzať žiaka tak, aby sme mu pomohli textu porozumieť.

Postup - učiteľ rozdelí text na niekoľko častí a pripraví k nim vhodné otázky, na základe ktorých vedie v prestávkach čítania rozhovor so žiakmi. Pred každou nasledujúcou časťou vytvárajú žiaci predpovede o jej obsahu a potvrdzujú ich dôkazmi z už prečítaných častí.

Predvídanie podnecuje zvedavosť, aktívne čítanie a pozornosť (Meredith, Steel, 1997).

Záznam žiaka môže mať formu tabuľky v tejto štruktúre: Čo si myslíte, že sa stane? Aký máte dôkaz? Čo sa skutočne stalo?

Viacerí členovia klubu radi využívajú túto metódu, pri čítaní rozprávok, pri čítaní noviel a pri čítaní krátkej prózy. Riadené čítanie majú radi aj študenti gymnázia vo vyšších triedach.

Pri čítaní dlhších textov sa žiaci často stratia v textoch, niektoré deti nenašli hlavnú myšlienku, podstatu. Keď rozdelíme texty na menšie časti, dávame žiakom pomocnú ruku pri čítaní. Štruktúrované čítanie vzbudzuje aktívnu účasť žiakov, udržiava motiváciu, dokonca často vedie k aktívnej diskusii. Povzbudzuje kladenie vlastných otázok, uľahčuje vyjadriť vlastný názor, pritom rešpektuje názor ostatných. Predvídanie podnecuje zvedavosť, aktívne čítanie a pozornosť.

➤ **Debata s autorom**

Naše bohaté skúsenosti s organizovaním besied s autormi sú veľmi pozitívne. Samotný formát besedy so spisovateľmi má dlhú históriu, ale obohatené s inovatívnymi prístupmi je to stále výnimočná možnosť pre žiakov. So skúseností vyplýva, že študenti uprednostňujú besedy s interaktívnymi aktivitami, kde nie sú len pasívnymi poslucháčmi. Stretnutia s literárnymi osobnosťami sú veľmi inšpiratívne a podnecujú k čítaniu a poznávaniu literárnej tvorby súčasných autorov.

➤ **Marec – mesiac kníh**

Členovia klubu si prediskutovali možnosti a spolu vytvorili plán na program Marec - mesiac kníh. Cieľom je viesť žiakov ku konštruktívnej a aktívnej účasti v procese učenia sa, ako aj v mimoškolskej činnosti. Členovia klubu sa dohodli, že na svojich hodinách budú pracovať podľa plánu a zapoja čím väčší počet žiakov do aktivít.

➤ **Pojmová mapa**

Po výmene skúseností s využívaním tejto stratégie na vyučovacích hodinách učitelia dospeli k záveru, že táto stratégia je obľúbená medzi žiakmi. Podporuje aktívne učenie sa, taktiež kritické myslenie. Žiaci pomocou tejto metódy dokážu obnoviť doterajšie vedomosti o téme a učiteľ vie zistiť ich záujem o tému. Pojmová mapa je diagram (rôzneho tvaru), ktorý vyjadruje podstatné vzťahy medzi pojmami vo forme tvrdení, znázorňuje štruktúru, hierarchiu a vzájomné vzťahy medzi pojmami. Proces vytvárania pojmovej mapy vyžaduje od človeka širokospektrálne vedomosti a je vhodným prostriedkom na rozvoj analytických schopností žiakov. V skratke je kognitívnym nástrojom na vizuálne znázornenie vzťahov medzi myšlienkami, konceptmi, slov alebo symbolmi. Na rozdiel od myšlienkových máp, ktoré fungujú podobne, pojmové mapy vychádzajú z kontextového rámca, ktorý je určený ústrednou otázkou. Pri myšlienkových mapách vychádzame z jednej ústrednej myšlienky a spájame ju s ďalšími. Nevidíme však nevyhnutne hlbšie vzťahy medzi jednotlivými myšlienkami, skôr prepojenie jednotlivých myšlienok s tou hlavnou. Pojmová mapa znázorňuje detailnejšie vzťahy medzi jednotlivými pojmami (napr. príčina/následok, podmienka k splneniu), a pojmy sú obvykle spájané s viacerými v rámci celej mapy pre znázornenie hlbších a zložitejších vzťahov.

➤ **Kľúčové slová**

Prezentovali sme svoje skúsenosti s metódou vyhľadávania kľúčových pojmov na svojich vyučovacích hodinách. Výskumné čítanie žiaci aktívne využívajú na hodinách dejepisu, anglického jazyka, maďarského jazyka a slovenského jazyka.

Hľadanie kľúčových slov v texte je technika, ktorou hľadáme kľúčové slová a frázy, ktoré pomáhajú nájsť špecifické informácie. Je potrebné podrobnejšie štúdium nájdeného výrazu alebo frázy, pomáha to žiakom písať poznámky. Celý text v tomto prípade nie je dôležitý

➤ **Porovnaj - rozliš**

Čítanie je jednou zo schopností, ktorú človek využíva po celý život. Čitateľskú gramotnosť môžeme charakterizovať ako komplex vedomostí a zručností jedinca, ktoré mu umožňujú zaobchádzať s písomnými textami bežne sa vyskytujúcimi v životnej praxi. Ide o zručnosť vedieť texty nielen prečítať a rozumieť im, ale aj vyhľadávať, spracovávať a porovnávať informácie obsiahnuté v texte, reprodukovat', parafrázovať obsah textu a iné. Pri jednotlivých metódach si treba vopred premyslieť, ako študentov naučiť touto metódou pracovať.

Vennov diagram patrí medzi grafické organizéry, ktoré umožňujú vizuálne znázornenie vzájomných vzťahov. Používa sa na porovnávanie – vymedzenie spoločných a odlišných znakov medzi dvomi a viacerými skúmanými prvkami alebo javmi, ktoré zobrazuje väčšinou v tvare kruhu. Priestor v ktorom sa kruhy vzájomne prekrývajú, zobrazuje spoločné znaky oboch porovnávaných množín. Naopak, priestory bez prekrývania reprezentujú vzájomne odlišné znaky (charakteristiky). Informácie sú žiakom často prezentované len v podobe textu, alebo tabuliek. Pri ich väčšom množstve sa tak stávajú neprehľadnými a žiaci majú problém nájsť medzi nimi vzájomné vzťahy a súvislosti. Vennov diagram umožňuje žiakom vizualizovať organizáciu a kategorizáciu informácií v prehľadnej podobe, ktorá napomáha procesom myslenia a zapamätávania. Vennov diagram má u žiakov za cieľ aktivizovať vedomosti, analyzovať myšlienky a pojmy, zároveň tieto myšlienky a pojmy porovnávať a tiež hľadať spoločné prvky a vlastnosti. Žiaci môžu porovnávať dva alebo viac pojmov, pričom z Vennových diagramov vedia vyčítať (porovnať) tieto prvky, určiť ich spoločné vlastnosti, určiť v čom sa odlišujú. Vennov diagram sa odporúča použiť či už samostatne alebo v poslednej fáze výučby, kde žiaci opäť porozmýšľajú nad tým, čo sa naučili a názorne porovnávajú už známu skutočnosť s novou. Vennov diagram je vynikajúcim vyučovacím spôsobom na zisťovanie pochopenia pojmov, definícií a vzťahov medzi členmi rôznych skupín študentov a ich zmýšľania.

➤ **Dramatizácia**

Dramatizácia je metóda, ktorá sa používa najmä na 1. stupni. Môže mať charakter detskej hry napr. hra na lekára, na rodinu. Ide v nej o názorné predvedenie príbehu, udalosti, napr. na hodine čítania, ale aj pri výučbe cudzích jazykov, pri literárnej výchove žiaci vedú dialóg podľa prečítaného textu. Má charakter priameho prenosu poznatkov, skúseností, zážitkov, pôsobí na city žiakov. Počas dramatizácie žiaci môžu využiť svoju kreativitu a metóda je vhodná aj na zapojenie pasívnejších žiakov do vyučovania. Ďalším prínosom dramatizácie je, že zvyšuje pozornosť pri čítaní a čítanie sa tak stáva aktívnejšou činnosťou.

➤ Výstupné testy

Členovia nadviazali na predošlé vytýčené ciele a zhodnotili efektivitu rôznych metód, ktoré využili na rozvoj čitateľskej gramotnosti. Zhodnotili náročnosť úloh v jednotlivých ročníkoch a ich zvládnutie. Zdôraznili potrebu inklúzie. Upozornili na zadávanie úloh podľa Bloomovej taxonómie. Poukázali na výraznú diverzitu v triedach, ktorú vykázalo testovanie. Zamysleli sa nad obtiažnosťou úloh a ich špecifikami v materinskom jazyku a iných jazykoch.

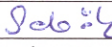
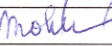
12. Záver:

Zhrnutie a odporúčania pre činnosť pedagogických zamestnancov

Najatraktívnejšou časťou našich stretnutí členov pedagogického klubu je pre pedagogických zamestnancov prepojenie teoretických základov nových metód s dobrými príkladmi z praxe – konkrétnymi úlohami pre konkrétne predmety a vekové kategórie žiakov. Vďaka konštruktívnemu prístupu každého člena klubu každý sa obohatil o poznatky, ktoré rozvíjajú nielen profesionálny rozmer ale aj humanitný prístup k učeniu, k žiakom. Pri práci s rôznymi metódami sa prelína niekoľko rovín: vzťah k čítaniu, doslovné porozumenie, vyvodzovanie a hodnotenie, reflektovanie, atď. Keď vyberáme vhodné stratégie, musíme byť ohľaduplní, a vybrať takú metódu, ktorá rozvíja rôzne roviny ako celok.

Nové metódy majú pozitívny vplyv aj na kritické myslenie žiakov a na analytické myslenie.

Členovia klubu sa jednoznačne zhodli na osožnosti používania vypracovaných metód čitateľskej gramotnosti. Odporúčame využívať metódy na vyučovacích hodinách na rozvíjanie ČG na každom stupni vzdelávania a pokračovať v dopĺňaní úloh do databázy, cvičení, príkladov a textov na rozvoj ČG s rozlíšením rôznych metód a foriem.

11. Vypracoval (meno, priezvisko)	PaedDr. Attila Sebők
12. Dátum	30.01.2023
13. Podpis	
14. Schválil (meno, priezvisko)	Beáta Molnár
15. Dátum	
16. Podpis	30.01.2023